

nič pristojbin, če je vredno 3000 pa 1%, za 6000 le 1½% itd.

4. Odkodi naj bi se pa davki nadomestili za izgubo teh sedanjih davkov? Obdačilo naj bi se razkošje. Zdaj, ko je angleška kraljica Viktorija obhajala 60letnico svojega vladanja, je prišlo v London okrog 2.000.000 ljudi. Med temi je bil ameriški milijonar Astor, ki je platil za stanovanje 12 ur v neke palači celih 37.500 frankov. In sploh gospoda po mestih na vse načine zapravlja denarje. Rothschild na Dunaju je napravil večerjo in k tisti večerji je povabil dvorno pevko, da je s svojim petjem razveseljevala goste. Plačal ji je za tisto petje en večer 5000 gld. Taki naj bi plačali davke namestu kmeta!

5. Poglejmo še stopljevni davek! Večkrat morajo nižji ljudje veliko plačati, bogati so pa skoraj prosti. To bi se moralo izpremeniti, da bi človek primeroma tem več plačal, čim bogatejši je. Na pr. od 700 gld. naprej do 3000 čistega dohodka naj bi se plačalo 1½%, od 3—7 tisoč 2%, od 7—15 tisoč 3% itd. Bogataše je treba pritiskati, da bi plačali.

6. Lovska postava se mora izpremeniti. Če človeka udarimo za uho, je treba plačati 5 gld., če zajca udarimo, je kazen večja. Zajec pojé fižol, ogroda drevesa itd., sploh kmetu prav zelo škoduje.

7. Šolsko breme se mora tudi zlajšati. Šolska doba naj bi trajala 6 let; otroci naj bi se učili le potrebnih rečij: brati, pisati in računati. Upeljale naj bi se za po zimi nadaljevalne šole. — In tukaj še posebno omenim, da so kmetje sami po shodu g. poslanca prosili, da naj se v državnem zboru poteguje kolikor možno za 6letno šolsko dobo. Rekli so tudi kmetje, da naj se naredi razlika med šolo na deželi in v mestih. V mestih imajo otroci čas v šolo hoditi, kmetje jih pa morajo imeti za delo, ker delavcev ne morejo dobiti.

8. Kmečke zadruge. Svoje zadruge imajo delavci, trgovci, obrtniki itd. Tudi kmetje se morajo združiti; take zadruge bi kupovale svoje potrebe in prodajale svoje izdelke itd.

9. Brez vere ne gre! Vse izpremembe ne bodo nič pomagale brez krščanstva. Socijalni demokratje pravijo: Vsakdo naj veruje, kar mu drago! — Torej naj ima oče drugo vero kakor mati, in sin in hči spet po svojem? Ali bo družina srečna? Nikoli ne! Potreba je še tudi zmernosti in pravičnosti, modrega gospodarstva in modre varčnosti, drugače nam vse postave ne bodo koristile. Toliko ob kratkem!

Da so bili ljudje s tem govorom zelo zadovoljni, je kazalo navdušeno pritrjevanje k posameznim točkam. Na-to sta bili vsprejeti naslednji resoluciji: 1. Volilci iz Savinjske doline, zbrani na ljudskem shodu kat. pol. društva za vranski okraj dne 27. junija popolnoma odobravajo jezikovno naredbo, ki se je izdala za češke dežele, ter prosijo visoko c. kr. vlado, da izda tako naredbo tudi za slovenske pokrajine ter dejansko izvede 19. člen državnih osnovnih postav.

2. Volilci iz Savinjske doline, zbrani na ljudskem shodu kat. pol. društva za vranski okraj dne 27. junija, prosijo slovenske državne poslance, da po predlogu g. viteza Berks-a delujejo na to, da se kmečke zadruge razdele po narodnostih, ker drugače bo divjal v njih narodnosti prepir in ne bodo prinesle željenega uspeha.

Poslednjič je predsednik opominjal vse navzoče k slogi in miru. Svaril jih je, da naj ne verjamejo tistim ljudem, ki znajo samo hujskati in obetati, a ničesar storiti, ter je zaključil shod s trikratnim živio-klicem na papeža Leona XIII. in cesarja Franca Jožefa I. Prihodnji shod bo na Gomilskem.

Cerkvene zadeve.

Inštalacija čast. gosp. župnika Franca Črnenškega v Cirkovcih.

Med obilnimi župnijami, katere so letos čakale spremembo dušnih pastirjev, ali že po smrti ali po preselitvi, bila je tudi naša fara. Čast. gosp. Jožef Sorglechner so se preselili na boljšo in lažjšo župnijo, in tako smo mi bili dva meseca brez župnika, dokler niso nastopili čast. gosp. Franc Črnenšek. Došli so zadnjega junija večerko, ker za dan 1. julija je bila oznanjena inštalacija. Že v jutro zarano je bilo vse veselo po vasi in papeška zastava nam je oznanjevala cerkveno slovesnost dneva, topiči so doneli po obširni poljavi ter goste vabili k redki svečanosti. Točno ob pol 10. uri se začne gibati lepa procesija iz župnišča: šolarji s svojim gospodom učiteljem, opletene družice s svojo vodiljo, in duhovniki s svojim slavljencom se med trijančenjem, strelbo in molitvijo pomikajo v cerkev. Kar pri vratih preč. gosp. kanonik in dekan Martin Strajnsak izročijo cerkvene ključke, sprejmejo prisego vere in obljubo zvestobe od gosp. slavljenca, ter jih cerkveno oblečejo in izročijo ključke hišice božje ali tabernakelna.

Zdaj stopijo preč. gosp. kanonik dr. Janez Mlakar na prižnico. V enournem govoru so nam po izreku Jezusa: »Kdo, misliš, je zvest služabnik in moder, kterelega je njegov gospod postavil čez svojo rodbino, da jim daje jed ob času« (Mat. 24, 45) razlagali lastnosti pastirja in vzajemne dolžnosti ovčic. Dušni pastir mora 1. biti zvest; in tudi novovmeščen gospod župnik so zvesti bili na vseh svojih službah; bodo tudi tukaj; pa tudi vi jim morate biti zvesti poslušalci! 2. Mora biti moder. Ne samo v šolah, temuč tudi v pastirskem poslovanju so se naučili modrosti, da vam bodo v vsaki okoliščini vedeli dobro svetovati; ubogajte jih! 3. Mora biti od Jezusa postavljen. Dušne pastirje Jezus postavlja, pošilja, tudi vašega gosp. župnika — po škofu, patronu, namestniji. Vsaka oblast je od Boga; nihče ni nasprotnoval: Jezus vam jih je poslal, tako jih tudi cenite! 4. So postavljeni čez božjo družino, katere mali del je cirkovska fara. 5. So postavljeni zato, da delijo jed božje besede, jed presv. Rešnjega Telesa; ob času življenja, ob času smrti; in še po vaši smrti vam bodo dajali jed molitve in mašne daritve vaš od Jezusa postavljeni gosp. župnik, ki bodo danes prvokrat za vas služili sv. mašo.

Po tem jedrnem nagovoru stopijo novi gosp. župnik pred oltar ter so vpričo petnajsterih duhovnikov s krepkim glasom popevali sv. mašo, pri kateri so jim stregli preč. gosp. kanonik Anton Hajšek, čast. gospoda župnika iz Slivnice in Fram. Že je bilo poldne odzvonilo, ko se je zapela zahvalnica in skončala cerkveno slovesnost, pri kateri smo novega pastirja in tudi sebe priporočevali v brambo Matere božje cirkovške. S. G.

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej bolezni obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva „Edinost“ Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.)

(Dalje.)

Najraje se pojavlja peronospora, kakor znano, na listju, a loti se tudi, posebno, ako so ji pogoji ugodni — vseh drugih trtinah nežnih delov, kakor receljnov, mladik in grozdekov.

Da se more trosje razviti, treba je poleg toplote

tudi mokrote, toplo-mokrotno vreme je torej prvi pogoj za napredek te bolezni. Kapljica vode — bodisi od rose ali od dežja — zadostuje popolnoma, da se more trosje razviti.

V trosu, ki je prišel v kapljico vode na list, razdeli se vsebina čez kake pol ure v 4 do 5 z nežnimi nitkami obdanih kroglic, katere pretrgajo lupino ali steno in splavajo v vodo. Zopet čez kake pol ure se nehajo kroglice premikati — ter se zarinejo, ko zgubé še prej nitke, v gornjo kožico trtnega lista med listne stanice ali v rastlinsko meso. Tu se razvije iz njih takoimenovano podgobje ali micelij, o katerem smo že slišali. V podgobju se nahajajo in sirijo majhne, okroglaste sesalke ali cevke na vse strani listnih stanic in srebljejo ondi životno mezgo ali sok. Na spodnji strani lista pa pririjejo iz podgobja čez kakih 5 do 10 dni nove vejice, na kojih zori zopet nov tros.

To je takoimenovano poletno trosje, in ko bi drugega ne bilo, ponehala bi bolezen čez zimo sama, zakaj to trosje je jako nežno in pogine kmalu, ako ne najde ugodnih razmer, namreč vode. Tudi se ne more razviti, ako se nahaja v vodi, ki ima v sebi nekoliko kakšne si bodi soli; a najnevarnejše so ji bakrene soli. Ta slučaj, o katerem bode kasneje govor, pa porablamo za uničevanje peronospor.

Razun poletnega trosja se naredi pozno v jeseni na odpadlem listju zimsko ali jajčno trosje, ki je nekoliko večje od poletnega ter obdano z močno, trdo kožico, zato je tudi bolj vstrajno. Ta tros prezimi in povzroči prihodnje leto novo bolezen. Na jednom jedinem odpadlem listu se naredi tega trosja do 1½ milijona. Da se ta tros uniči in zatré, priporočali so spočetka, dokler še niso bila znana boljša sredstva, odpravljanje in sežiganje odpadlega listja. Seveda je to le malo pomagalo, zakaj zimskega trosja ostane vkljub odstranjevanju še vendar-le lahko nekaj v vinogradu in po njem se morejo okužiti znova vinogradi celega okraja.

Bakreno-apnena zmes, gotov pripomoček zoper peronosporo.

Hvala Bogu, da se je posrečilo učenjakom in vinogradnikom najti popolnoma zanesljivo sredstvo zoper peronosporo, in kdor se tega pripomočka iz kakošnega koli uzroka ne poslužuje, tistega malomarnost je res neodpušljiva.

Ker so izkušnje pokazale, kakor sem že prej omenil, da so trosom peronosporo najhujši strup bakrene soli, zato se tudi vsi razumni vinorejci že nekaj let sem poslužujejo tega izvrstnega sredstva. Bakrene soli je moči sicer rabiti v raznih oblikah, vendar se je izmed vseh oblik še najbolj obnesla bakreno-apnena zmes, ki se pa tako-le nareja.

Vzemi iz polovnjaka sprednje dno, postavi sod po koncu in napolni ga blizu do vrha z vodo.

V vodo v sodu obesi v kakšnem starem žakliču 4 do 5 kg bakrenega vitrijola, da se raztopi.

Spočetka so galico raztapljali v vroči vodi, pozneje pa so to ravnanje opustili, trdč, da izgubi vitrijol v vroči vodi precej svoje moči. Ne vem sicer, koliko je na tem resnice, zakaj sam se nisem mogel uveriti, da bi dala v topli vodi razpuščena galica manj vredno škropivo nego pa ona, ki se je raztopila v mrzli vodi, toliko pa vendar lahko rečem, da je že radi tega bolje razpuščati galico v hladni vodi, ker je ta način raztapljanja najbolj prilichen. Na predvečer onega dne, ko mislimo škropiti, obesimo na palico čez sod vrečico vitrijola in sicer tako, da je žaklič prav blizu površja tekočine. Ako bi galico vrgli samo na dno posode, trajalo bi pač dolgo časa, predno bi se ta tvarina po vsej vodi popolnoma razdelila.

Ko se je vsa galica raztopila, vzemi 6 do 7 kg, torej več kakor galice, na novo ugašenega apna. Apno se z vodo tako razredči, da je podobna mleku ter se vlije potem skozi kako redko platno ali sito v sod, kjer je raztopljena galica.* Vse to se dobro premeša s kako leseno palico; z železnimi predmeti pa naj raztopina ne pride mnogo v dotiko, ker železo galico razkrajja ter jo stori nesposobno, da celo škodljivo za naše namene. Napačno je torej, rabiti za grabenje zmesi iz soda v škropilnico železne lonce, še bolj napačno pa je, ako rabimo za raztapljanje galice v vreli vodi, železno podobo; bržkone je tudi mnenje nekaterih vinogradnikov, da namreč galica, raztopljena v vroči vodi, nima iste moči, kakor ona, pridobljena hladnim potom, iskati največ v dejstvu, da so se za raztapljanje rabili zvečine kaki stari železni lonci brez glazure, kateri so potem storili galico več ali manj neprikladno za vinogradne namene. (Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 12. julija v Oplotnici, na Planini, v Šoštanjju in Rogatcu. Dne 13. julija v Ločah. Dne 15. v Arvežu, na Bregu pri Ptujju (za svinje), v Dobovi in Zdolah. Dne 16. julija v Dobjem.

Dopisi.

Iz Jarenine. (Ciril-Methodova slavnost) naša se je zadnje nedeljo lepo izvršila, čeravno nam jo je hotelo viharno vreme preprečiti. Pri Mihaelovi kapeli na lepem prostoru pri cerkvi je bil oder postavljen, ovenčan s podobo sv. bratov. Slavnost se je pričela s petjem moškega zbora, ki je zapel dve pesmici; na to je podpredsednik bralnega društva, gosp. učitelj Čonč, pozdravil navzoče, mešani zbor pa je zapel pesem. Potem pa so nam slavnostni govornik, naš ljubeznivi in vkljub svoji visoki starosti za svoj narod mladeniško vneti veleč. gosp. dekan v tako zgovorni besedi in s toliko navdušenostjo opisali življenje in delovanje naših slovenskih apostolov, da so sklenivši svoj govor z besedami: Sv. brata Ciril in Metod, prosita za slovenski rod, da se ohrani med njim krščanski in narodni značaj povsod! na mah vneli srca Jareninčanov za sv. brata, ki sta nekaj tudi njih prednike učila, tod mimo potujoč, kakor še to ljudstvo sedaj pripoveduje. Na to izročilo se je naslanjala nalašč za to slavnost zložena pesem, katero je pet deklamovalec prednašalo: gosp. Čonč uvod in konec; jareninski župan Ign. Zupanič in Pesničan L. Zupanec sta pozdravila v Jarenino došla brata, na kar je Metod, čast. gosp. kaplan R. Janežič, podučeval ljudstvo v veri, Ciril, domači gosp. kaplan, pa v ljubezni do jezika in do naroda, kar vse je ljudstvo z zanimanjem poslušalo. Potem pa je mešani zbor zapel pesem svetima bratoma v čast in »Triglav«. S tem je bil vsprede končan; zvečer so se pa zažigali kresovi, izmed katerih je bil najlepši oni viničarja Šavperla; zraven pa se je pridno streljalo. Pri Stefliču se je vršila na to prosta zabava med petjem in navduševalnimi govori. Pohvaliti mi je tukaj posebno vrle pevkinje in pevce jareninske, ki so pod spretnim vodstvom za petje vneto delujočega pevovodje, gosp. Čonča kaj lepo popevali in od zadnje veselice pokazali res velik napredek. Le tako vrlo naprej! Našo slavnost so zelo povzdignili nekateri Šentiljčani, posebno pa pet duhovnikov mariborskih, častiti gosp. kaplan Sigl iz Kamnice in gosp. prof. dr. Bezjak, ki so nas s svojim prekrasnim petjem kar očarali. Gosp.

* Precejanje ima namen, da se pesek, katerega je vedno več ali manj med apnom, odstrani; sicer bi se mašile in kvarile pri škropljenju škropilnice.